

ДІЛО

Видавництво Спілки „Діло“.

Україна й осередні держави.

Слова остережні.

Львів, 21. мая 1918

Берестейський мир — здавалося — був наслідком тієї міжнародно-політичної думки, яку від початку війни заступили австрійські Україні і вложенні діячами зросійської України. Союз визволення України і яка силою воєнних і політичних фактів запанувала в кінці в Українській Народній Республіці: думки відбудови української державної самостійності при підтримці осередніх держав.

Останні події в Києві і політичне освітлене в Берліні свідчать, що в Німеччині коли ще не перемогла, то в кождім разі має поважні думки думка відбудована царської Росії.

Правительство, що правда, голосить, що це далі твердо стоїть на становищі української державної самостійності і наказало стояти на сім становищі теперішньої гетьманської влади на Україні.

Однак поважні німецькі політики і днівники вважають ролю Німеччини в київському перевороті за доказ, що вона переконала ся про згоду своєї української політики і через настановлення російського кабінету ствердила, що після політика Німеччини мусить оперти ся на відбудову союза з бувшою Росією як цілістю і тим самим на відбудову бувшої Росії. Оскільки критикують цей зворот німецької політики в українській справі, другі дірюбують Його, але одні і другі сходяться в тому, що такий зворот істинний.

Зрештою инакше не можна бу собі пояснити роль Німеччини в перевороті Й особливою перевороті. Бо коли-б призвати навіть службисти твердженні німецького правительства, що в Центральному Радою ніяка праця була неможлива і переворот лежав тому в інтересі обох сторін, Німеччини й України, — то все таки пояснили того, чому по перевороті німецьке правительство покликало до правління російські слуги, які в дійсності відбудовують передреволюційний русофіл-катарський лад на Україні, і можна інакше, як тільки тим, що сей русофіл-катарський лад лежить в інтересі Німеччини. А лежати в інтересі Німеччини може він тільки тоді, коли Німеччина або вже рішила ся на відбудоване Росії, або вважає відбудоване Росії за одну з реальних можливостей своєї сідної постії. В такім разі очевидно лежить в інтересі Німеччини співати будову української державності доти, доки не приде пора на відбудовану Росії, щоб тим лекше можна було Україну знову злучити з Росією. Тільки сим — камо — можна пояснити теперішню політику Німеччини на Україні, бо коли-б Німеччина справді мала на увазі тільки одну можливість: українську державну самостійність, — те старається за всюду відну хіну дійти до порозуміння з українськими партіями, щоби будоване української державності вести як найінтенсивніше.

В кождім разі Німеччина в своїй політиці до України виходить ся на розпутю: як тоді, коли хула: вернути до ідеї союза з бувшою Росією як цілістю, так і тоді, коли створює на становищі української державної самостійності. В сім естаннім «випадку» тому, бо будувати українську державу може тільки український народ, а Німеччина в своїй теперішній політиці на Україні йде проти українського народу.

Ніхто не може дурити ся, що київський переворот означає внутрішнє скріплене української держави. Навпаки, вся українська преса знову стверджує, що він означає руйноване фундаменти української державності, які збудовано доси, що він розпалив в українській державі домашній військовий конфлікт між народними масами Українського народу з одної і тими ворожими класами елементами, які перед революцією панували над ними національно і соціально і які

РЕДАКЦІЯ

І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 18., К. кв.

Конто пошт. № 26.726.

Адреса тел.: «Діло—Львів».

Число телефону 368.

Руководство
реклама не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
пісочно 5— К.
тверічко 15— *
шарічко 26— *
кілорічко 56— *у Львові (без доставки):
пісочно 4— К.

тверічко 12— *

шарічко 26— *

кілорічко 44— *

в Німеччині:
шарічко 28— М.
кілорічко 56— *За замову адреса
платити за 14 к.

Щіль віголосів:

Рідкіс згубний, згубливий
або його місце є в зв'язку
з К., з позначенням 1-го, і згуб-
ливий член звіту обі її на кор-
доні з К. Капітаном Р. К. Стін-
тоном з другим місцем. Капі-
таном з другим місцем

Відповідь відповідь на згадку

— згадка

Окно приобретене після

у Львові 16 к.

за продажу 20 к.

Начальний редактор: Д-р Іван Міхайло.

тепер знов доходять до власні, з другої сторони.

Читайте ухвали селянського від'єду! Можна урядово віолосити, що від'єд розігнано, можна ухвалі від'єду сконфіскувати в пресі, можна навіть арештувати нетільки головних провідників руху, але й у кождім селі світівий одиниці, — та чи се означає внутрішнє скріплене української держави? Навпаки, домашна війна буде від того тільки страшніша, бо маса позбавлена ідеїного проводу, готова в розпушці на все. І з української преси говорить просто жах, що станеться, коли село втратить останню надію.

Не лежить се в інтересі української держави, яка потребує тепер будови, а не руйновання. Але так само не лежить се в інтересі осередніх держав, які сподіваються від України господарської допомоги, коли замість сеї допомоги треба буде держати на Україні стільки війска, щоб удержати в послуху для гетьманської власті 25 міліонів селянства,

ду і не допустити пролиття крові двох дужих народів! — ключе до осередніх держав Другий Всеукраїнський Селянський З'їзд. Тепер ще час послухати сього голосу і направити лихо, яке нахідляється на Німеччині в київськім перевороті.

Відкликати Айхорна і Муніма, котрі поза плечима правительства, яке мало підпірати в завданню ладу в українській державі, підготовили проти цього заговор з елементами, ворожими українській державі і самостійності. Увійти в порозуміння з українськими партіями, які представляють від'єду українського народу до української державності, і в порозуміння з ними утворити українську державну владу. Розмежувати компетенцію між українською державною владою й військовою владою осередніх держав. І на сих основах за поміж, яку може дати Україна осереднім державам, помагати їй укріпити свою державну самостійність, маючи на увазі спільні й інтерес обох сторін.

Тепер ще час! Коли ж розгорить ся домашна війна на Україні, тоді вже готово буди за пізно.

Нехай Німеччина й Австро-Угорщина розважатися — може в останній годині.

І нехай не числять, що відбудоване Росії даста їм більше, ніж самостійна українська держава. Флаблене України може довести до відбудовання Росії, але не до такої, якої їм треба. Царську Росію може й можна хвилюю відбудувати, але не можна буде укріпити і вдергати. А демократична Росія — чи вона відтіна буде осереднім державам за їх політику в цілі революції царської Росії? А Україна, яка в демократичній Росії мала би свій поважний голос, — чи вона мати має причину до відчутності осереднім державам за уменіжливлене повної державної самостійності України?

Все те нехай розважать осередні держави!

Двадцять п'ять міліонів українського селянства проти гетьманської влади.

Революція другого всеукраїнського селянського від'єду. — Українські Установчі Збори. — Становище українського села.

Львів, 21. мая 1918.

Особа, яка виїхала з Києва 14. с. м., подала нам отсії відомості:

Селянський від'єд — мимо заборони і розгнання в дні 10. с. м. — таки відбув ся і радив чотири дні при участі 20 тисяч делегатів. Про ухвали від'єду видамо прокламацію, яку розіліплемо на мурах міста Києва і — розуміється — розширюється ся по цілій Україні. Прокламація звучить:

Революція дзюлаге позукаїського селянського від'єду.

11-е мая 1918 р. селянський від'єд, який від'єд ся в усіх позітів України і представляє собою 25 міліонів селян, об'явив протест проти втручання в політичні справи України, яке виражено в державному перевороті. Селянський від'єд заявляє всім громадам Української Республіки, що:

1. Селянство не признає обраного поміщиками гетьмана.

2. Україна залишається Народного Республікою і всіма здебулками революції.

3. Земля і в якому разі не повертається ся власникам, як то завинено в грамоті гетьмана.

4. Селянство звертається до німецького народу і уряду не йти проти українського народу і недопустити пролиття крові двох дужих народів.

5. За центральну українську владу селян признають Українські Установчі Збори, яким пропонують негайно відбрати ся.

6. Для підтримання Установчих Зборів

здобутків революції другий Селянський З'їзд постановляє зорганізувати селян позітів

7. Селянський З'їзд звертається до всіх робітничих і демократичних організацій стати на оборону революції та прав нею добутих та борбі з контролем революцією.

Брати селянє! Земля і воля в небезпеці. Найшла чорна хмара на нашу Україну, яка хоче знову пригнитити селянство і залишити його в бідності та темноті. Станемо всі на борбу з контролем революцією, а землі і землі не дамо!

По Київі ходять вісти, що різично з селянськими від'єдами розпочали свої засідання Українські Установчі Збори, скликані, як відомо, Центральною Радою на день 12. мая. В сім дні Установчі Збори мали дійсно зійтися.

Селянство настроєне до нової влади ворожо.

Німецькі відділи арештують "бунтівників" і вивозять до таборів воєнних полонених до Німеччини, але се тільки доливає олії до огню.

З приходу заboronи селянського уряду пише "Nova Rada" в 12. с. м. в статі п. н. "Внутрішні війни":

"Міністерство внутрішніх справ відважилося на рішучі заходи проти з'їзду "Селянської Спілки". Те, що робить ся на наших очах в Київ, не може бути назване інакше, як підступом одних соціальних-верстов над другими, а значить і не може бути нічим спрощане. Очевидна роль нового уряду, очевидно його пристінні до труса, але і в разгоні в'їзду "Селянської Спілки". І коли уряд собі поволяє таку забавку, як вімста на своїх величчих і соціальних ворогах, то се не доведе до добра він уряд ні ті круги, що його підтримують.

Вже приходить чутки про лиху долю тих селян, що в Київ на з'їзді гішли були разом з великими землевласниками, вже в Чернігівщині поїдомлюють про підвали, а в Полтавщині про вартило посмішили. Іксилчлені "Селянської Спілки" розійдуться по доміках, розігнані та тегоризовані, вони очевидно одплатять на місци тим, чим же тільки платити роздратовані маси".

Україна чи Росія.

В справі німецької політики не єхай.

Львів, 21. маю 1918.

Новий курс німецької політики на Україні викликав живу полемію в німецьких політических кругах і німецькі преси, яка не втихає доді. І консервативні й демократичні німецькі партії мають у себе противників і прихильників державного заїзду на Україні та теперішнього київського правительства. Се слідно в дебатах німецького парламенту про поєднані події в Київі та органів німецької преси.

Діякі з німецьких дневників стараються ся оправдати київські події конечністю ревіал того відношення Німеччини до України, яке лягло в основу берестейського миру. Німецьке правительство — мовляв — не знало перед приходом німецьких війск на Україну тамошніх політических відносин. Вони виявилися зовсім іншими, як се здавалось представникам Німеччини, які підписали берестейський договір. А ся же мало — на думку тих органів кімецької преси — виявиться, що нема основ для будови української державності: української буржуазії, ні національній інтелігенції, ні робітництва. З голосів той, преси вибираючи найзвітніші два в "Vossische Zeitung" і "Berliner Tageblatt-u".

В однім з последніх своїх чисел помістила "Vossische Zeitung" статю пос. Ерцбергера, члена партії центру в німецькому парламенті, про поєднані події на Україні. Пос. Ерцбергер осуджує у своїй статі політику Айхгорна і домагає

ся усунення теперішнього київського кабінету та іменування нового, зложеного з самих українських політиків. Навколо їх до тих слів пос. Ерцбергера, "Vossische Zeitung" додає від себе: "Коли в Київі постав російський кабінет, а не український, то видно се відповідає тамошнім відносинам, яких, на нашу думку, німецькі правительственные круги не анализають. Коли пос. Ерцбергер вині жадає, щоб київський кабінет зложено в Україні, а не в Росії, то нехай би він пояснив, в якій способі і відки взяти Україніць, яких там взагалі нема".

Подібно поясняє причини теперішніх німецької політики на Україні Ганс Форшт в "Berliner Tageblatt". Саму основу берестейського миру називає він хибою. "Се було блудом — више він — опирати німецьку політику на трикій приязні із самостійнію, незалежністю Україною, бо буржуазія, інтелігенція і робітництво по своїй мові, традиції і почуттям російські, буржуазія в частині польські; серед тих обставин було би ілюзією думати, що Україна вже є в силі утвердити самостійну державу". Признає кореспондент берлінського дневника, що українське правительство могло вийти тільки з Ради, бо вона гуртувала в собі все, що було українське, та що кожде інше правительство буде старатись відбудувати давні Росію. "Рішене про український національний режим впало скоріше, як се пояснило було стати ся. Та се причинити ся до розв'язання тих ілюзій, які нам вже досі на коїлі доволі лиха. Треба числити ся тільки в фактах" — кінчить свої вислови Ганс Форшт. Себто замість України — давна Росія.

Поділ Чехії на окружні старости.

ВІДЕНЬ, 20. маю (Ткб). Вістник державних вікснів оголосив 19. с. м. міністерський розпорядок в справі заведення в королівстві Чехії адміністраційних округів. Після сего розпорядку має креоваться 12 посад урядників, які поза місцем осаду намісництва виконувати муть іменем намісника справи застежені намісництву. Сі урядники мають назути окружні старости („Kreishauptmann“), скруг підданий під їх владу зоветься скружним старством („Kreis“), а їх уряд окружним правлінням („Kreisregierung“).

Перше окружне правління повстало дnia 1. січня 1919 в Літомеріцах для округа Літомеріца (Leitmeritz) як також в Королівських Виноградах (Königliche Weinberge) для праського округа (з вилученем міста Праги). Окружні старости будуть виконувати свій уряд як владу другої інстанції. Намісникові повірено чуване над виконуванням влади окружних старостей і підчинені їм влади. Цілий ряд справ з огляду на їх значине і природу застережені намісництву. Крім сего королівське місто Прага з дріжливими гремадами політичних по вітів Кароліненталь, Кор. Виногради, Сміхов і Жіжков т. є будуча "Велика Прага" з людністю до 600.000 підлягає безпосередно намісникові.

Здійснені сеі мрії сеі нетільки історія значної частини культурно-національного життя Чехіїв, але Й видимий знак їх особливої організації, могутності національної самовідомості і відпорності, та величної, духової і матеріальної культури. Правда, Й не без невдач буде доля новітнього чеського театру. Як приклад: до 1789 р. чеські вистави переносилися з палаців гр. Туна до театру графа Ностіча, а дальше до 1789 р. йшли вони у влакій "буді" (театр вразок шопи барaku) під назвою "Ц. к. ма родного чеського театру". До 1802 р. чеський театр поміщався в колишнім монастирі Гібернів, а 1804—1862 р. чеські вистави йдуть тільки зимовою порою північні в театрі чеських станів, а відтак перенеслися до тимчасового театру, вибудованого 1862 р., поки наконець во всім не перейшли в нинішній театр (Ceske народni divadlo) при кінці 1883 р.

Особлившим було відношене влади до чеського театру. Коли 1846 р. Ріхард заложив був акційне Товариство чеського театру, то правительство не дозволило Йому реініціювати свою діяльність. Після 1848 р. займається ся справою чеського театру краєвий виділ, але він не в силі спромогти ся на відчий кошт. Добровільні складки протягом 1850—1852 дають 45.000 фльоренів, за що враз з допомогою від краю вибудували тимчасовий театр 1862 р. Післятні не вдачі Чехів в Австрії і гегемонія Німців викликають в них здоровий і пислідовний егоїзм "národ sobě", завдяки якому вони знов збирають на сеі національний театр, поки 16. маю 1868 р. не положили краугоульного каменя від отсю святиню мистецтва, та недавні світові одного в величинах доказів своїї культурно-національної сили і живучості.

День вісновки національного театру був

Теперішні округи є рівні ще до часу дюдності меншими коронними краями. Після статистики в 1910 р. мають округи: Трутнів (Грац-нау) 270.000 мешканців, Будівельні (Будапешт) 325.000, Часлав 359.000, Табор 404.000, Пільзен 415.000, Піsek 417.000, Р. Інненберг 526.000, Прага 528.000, Прага округ 603.000, Хеб (Егер) 876.000, Кенігсберг 702.000, Літомеріці 782.000 мешканців.

Наслідком перенесення великої частини населення на нові окружні старости, мало відно до § 9. закона в 19. маю 1869. В. Л. З. ч. 44 про устроєні політично-адміністраційних відомостей, міс облекшити ся виконувані адміністратор в Королівстві Чехії. Розграничено окружів, переведено в розпорядку, призначено, о скільких є нахідки в заłożення, щоби по можності усувати області національного території.

Рішене про судьбу парламенту

Львів, 21. маю 1918.

Речеңець найближшого засідання Головного місця і з початком червня рішеніться судьба парламенту. Ключ до розв'язання питання про дальнє існування парламенту є в руках Українців і Поляків. Німці і Польки, які мають усамі. Треба буде правительству відповісти на цих голосів.

Пише в тій справі "Neue Fr. Presse": З польської сторони домагаються ся рішучої заявки про те, що в намірений поділ Галичини, чи м. Бель виринули чутки, що в случаю такої відокованиї розподілу с піланований рід покликані відхилені і східу Галичину. Урядово про те є оголошено нічого. Не виключене, що відноць на те питання можна буде дати на основі компромісу, освінченого в дереві паротуму. На всякий случай се найтрудніша точка в переворах про більшість. Противенства є Польші і Українцями. Коли не вдасть ся змінити відноць, як між Чехією і який згодились би обі сторони, то одна з двох груп осталася би поза більшістю.

Заговір в Ірландії.

Заряджені працівниками.

ЛІОНДОН, 20. маю (Ткб). Людмила Гіллінгтон Ірландії видає до людності відозву, в якій виступає строго проти заговору в користі Німеччини і заповідає строгі заходи правління. Державний секретар Ірландії подає до місця, що видані заходження «зварені проти північних інтриг і вандали ірландські дієнки, що відзначалися від агітації в користі Німеччини. Установлено всіх парламентарів посла в ізоти т. т. "Sinnfein" в їх провідниках та. Плюсів. В самім Дубліні арештовано до 100 осіб.

для Чехіїв саїтами всіхоколіє є відродження. В основі сього театру вложили всіх зачлені відмінні скель з різних історичних якощів сьої землі, як символ силы свого фізичної і національної. Ні будову мало вийти після кошторису пів мільона гульденів, а в дійсності вийшло без малого два мільйони! Збиралі і дали з початку всі відмінні на театр, а після розмаку старої і молодої чеського на початку 70 тисяч, молодої чехії ведуть справу самі. Вони позначають в союзові чеських часів діїв тисяч т. з 1875 р. відстартують від північної більшівки північну триста тисяч т. на будову театру. 1877 р. в лотерії добувають 170 тисяч, а 1880 р. доброго членських вкладок від членів національного театру протягом трьох місяців збрали двісті тисяч. Однією 1881 р. народний театр має вже відкрити свої брами для рідної публіки, але в серпні він гоює до голих стін іскри в бляхарського пісня.

Велике народне нещастя не відбирає Чехіїв відмін в свої сили, не знеходить Й — в кінці тільки викресує новий занів, що протягом одного місяця діє один мільйон гульденів. Задача отсумі запалови можна буде не тільки відбудувати, але розширити й добудувати усі відмінні і віддати наприкінці 1883 р. головний театр, один з кращих в Європі по стадіону та устроєнні, один з найкращих по світі по місці відбудувати — на берегові ріки. Сей театр обійтися Чехіям півтора мільйона гульденів.

Значне театру дає Чехіїв — дуже велике. Перший театр середністії рідної Ірландії є відмінною роботою національної літератури. Перейдоха поодинокі твори драматично-театральній жанрі у різких фазах розвитку Й. Чехіїв — відмінно — піднеслися ся на вищі ступені!

Першим обов'язком — виграти війну.

Приміра Вільзена в Нью-Йорку.

АМСТЕРДАМ, 20. мая (Тб). Бюро Райтенштейн доносить, що президент Вільсон виголосив в Нью-Йорку під час маніфестації на честь Христового Хреста бесіду, в якій між ін., сказав: «Першим обов'язком є виграти війну. Від нашого рішення виграти війну не може нас віднести нічого іншого, як змінити їх нешигами. Вони є засобом залежати вільну руку головно на події та діївки завойовницьких пляни. Коже предложение про порогумінне на заході виключає, можуть предложить нам через своїх заступників свої умови; ніші ми отримали.

Жива діяльність на італійському фронти.

ВІДЕНЬ, 20. мая (Тб). Урядово.

На південно-західній фронті стежі війска діяли по обох сторонах так як дотепер були дільні.

Англійці і Французи наступають.

БЕРЛІН, 20. мая (Волф) Урядово.

В областях Кеммель вечером і коло північного огнєва діяльність. Сьогодні рано розіпнулися там нагальні бої артилерії. Також на ярких частках фронту боєва діяльність знову разів оживала. На південній березі Англії пішли Англійці приступом зі значними силами і вдерлися до Villa sur Ancre. Проби нещастя посунути ся далі в долину Анкри не змогли. Кількаразовий наступ на Moisancourt змінився крокаво перед сим селом. На багатьох місцях фронту відперто англійські і французькі стежі наступу. В боротьбах на полях перед становищами і в часі успішного підприємства північ від St. Michel взяли місто Польє. Останньою ночі відступували війська Бомбаша Ліондона, Довер і інші англійські місцевості на побережу.

Вечером: Сильні французькі наступи в Кеммель відперто з величими втратами для неприятеля.

НОВИНКИ.

Львів, 21. мая. 1918.

— Київський перегород I пис. М. Василько. «Будинок» в числі в 15. с. м., яке з'явилось вже в Чернівцях (бул. Петровича ч. 2), доносить: Посол Василько, який має першу вістку подій в Італії пішов до Берліна, де в найближчім констатує з дотеперішнім послом української реву-

тературного і духовного розвитку, зобочували интереси духа і поглублювали світогляд чим раз широкі круги суспільності. В хвили занепаду національного духа — чеське слово від сцени будило всієї почуття в умах видців та слухачів, якою находитимо відгомін в пробудженій та прогресивній національній свідомості, в вірі у мені сили. Се — сказати так *accidens* — суспільне значене чеського театру.

По самій суті воно таки не мале. Чеський театр се перш за все зсередок, огнище та жерло чеської поезії, драматичної, композиції музичної та штуки сценічної. Без стремління чеського етнічного громадянства до створення чеського незалежного театру, без інтуїтивного іронії його ваги для нації, Чехи — рідина — не могли похвалитись сьогодні таким драматично-музичним розвитком. Бо річ чародія, якакше драматург пише для дрібних сцен вандерніх та любителіських театральних гуртів, що тиняють ся навів по будинку, шопам, стайням і т. п. «прибіжним та вістанищем штука» — а інакше для справжньої сцени і підіячів — мистців. Одні композитори для пізанкових і весільних «роб голого» і скрипки, в інші для вишколених співаків і музичних симфоній.

Тому чеський театр має: добру драматичну поетесу себіріду і присвячену чужу; добрих престів авторів, що не тільки добрих творів і пісень — на сценах не почувають, а навіаки в зазах творів видістають можливі найгарніші — себто самі є добрими поетами і критиками, отже високо освіченими знавчими і відомими лінітами внутрішньої краси поетичного твору; добре композиції для добріх співаків.

I. Свінціцький.

блики Севрюком старається вияснити німецькому правительству цілі теперішнього режimu і склад теперішнього правительства в Києві, відправивши телеграфно в Берлін до Народної Канцелярії з бажанням, а сгяду на зміну відносин на Україні відступити від заміреного свята радості дня 19. мая, яке серед теперішніх обставин, як він виразився, мусило быти скоріше святом жалоби.

Знесене тіснішою весняною областю в Галичині I на Буковині, Начальна комінда армії в днем 20. с. м. знесла в Галичині I на Буковині тіснішу весняну область. Значить від 20. с. м. не вимагається вже більше ко подорожі до Галичині I Буковині пашпортів і перепусток.

В краївських Північних школах в Кобернівцях (п. Кенти), Милотині (п. Ряшів) і Суходолі (п. Кросно) починається дія 1. вересня 1918 новий шкільний рік 1918-19. Подання о приняті масивні внести на руки дирекції одної із восьми вищих численних шкіл найпізніше до 25. червня с. р. До подання треба долучити: 1) метрику хрещення на доказ, що кандидат скінчив шкільний 15 літ, 2) свідоцтво лікарське, для ствердження здоров'я кандидата, 3) свідоцтво убожества (вільне від стемплю) видане через громадський і парохіяльний уряд, як що кандидат убігається безплатне фондове місце в заведенню.

Справи складачі, які в пригоду дорожнічі поставили свої домагання до властителів друкарень, спричинив, що «Діло» в суботу 18 с. м. і неділі 19. с. м. не вийшло. Поки-що між властителями друкарень і складачами стала тимчасова угода до четверга 21. с. м. Це буде далі, залежить від того, чи обі сторони погодяться.

Недоля Брідщини.

П'яте нам очевидець Поляк:

Ціла околиця на північ, півдні від Бродів, широка полога давніх весняних операцій, покрита бужовими скрутами стрілецьких ровів, скопами ягали гранатів, заснована поржаліними дротяними загінками. Знищено на цілім просторі між позиціями не уступає нераз добре відомим амінцям на теренах боїв у Франції. З боєвих колись сіл остались страшні руїни, порослі кропивою та буряками. Чого не пожергонь, чого не розбили та не повалили кулі — те пішло на скопи, на відземні глубокі лъхи.

Поранені кулями розшвились дереви... Воно одні остались в живих і плачуть слізами білих цвітів... Білі цвітів падуть тихо на землю, хат та сіл. Куди оком глянеш — рови та дроти! Викопані ясили землі лежать валами поперець — доїж поля. Шла земля перед і за окопами — се нераз яма побіч ями по менших, більших і найтужжих гранатах. Де кроком ступиш, стрінеш зеліо! Лежать плащі з шрапнелів та кусні розірваних гранатів. Не рідко видко й не розірвани ще стрільна.

Країна смерті... На спаленій, попуканій, скаменілій землі росте бурин, що дає сам собі раду. Як гай, тягнуться кругом сухі вущі торічних буринів та боляків. Низенько при землі руді скупа, суха травиця. Нова ще й не заселенілась. Все довкола руде, дике вимерло... Якась сіра верстя пороху акрила все, що зригається за найменшим подувом вітру вкриваючи кругом виднокруг грубою верствою. Скрізь по землі лежать немакриті землею трупи.

Через загибане небо день в день перепливав розпалене сонце, жаром палить-косить рідкі, хорі жити, та червону заходить що дні. Коли у вечір сховаеться за гребені далеких лісів встає вечірній смуток... По розбитих, повалених селах плаче вітер. Явісь незнані, дивні пошепти підносяться ся в землі і тихо, жалко плачуть... Земля плаче на веснянім вітрі, а з плачем несесть ся тихі стони тих, що жите тут своє втратили. Над мещасною, бідною землею в горі жерхати ясно ворі. Тихий плач землі зникається ся до них, лине до ніг Всевишнього...

Мої уста немові шепчуть несвідомо тихо. Оче мі... Да пійде царство Твое... Да буде воля Твоя...

На сю нещасну землю вертають люди-жителі давніх сесель, що тугують та нуждою бити хочуть ще раз побачити свою святу землю та спскійно на ній зложити свої кости. Вони прожили вже своє життя. Два роки тому, як діяла бура вивіляла їх з тихих та супокійних сіл. Ною прогнали їх, та відуть в собою не дали богато. Два роки прожили на Чехії, в бараках, та в Галичині. Великі картини історії сеї війни записані таємною кровю та слізами сих небивих скітальщів.

Тепер їхні вертають, а богато з них вже вернуло на свою руку — нещасну землю. Десятки тисяч тих найменшійших з нещасних повернули до своїх анішених сіл на цілій давній більшій літі від Карнат до кордону давніїх Росії. Коли їх вигнали лишили дома все — коли вернули, вони знайшли там нічого, лише руїну та

страшне знищеннє. Шілі села вернули та мешкають на руїнах своїх осель, під вежучими в дні, а студеним в ніч небом. Ночі лишать осіннім золодом, а на тім холоді без одягу сплати старі та малі діти.

Вертають сюзі старі, жінки та діти, бо холовіки при війску. Не всі мають керви. Богато з них мало іх до недавніх чужин, але по дорозі забрали їх і не виплатили. Ті, що привезли з собою корови, не мають іх що пнати істи, бо спека і посуха від самого початку висушила все що назеленілось. Котрі вернули скорші, замешкали по околичних селах, та доходять до своїх сіл надінніх селах, що до сих північних сіл картофелі трохи скопати; коней у них нема, а за день роботи жадають сусіди в інших сіл по 60 кор і по 16 кг. вівса денно! Поля не оброблені лежать відлогом і заростають ще більше. Нема і верба на засів і так вінний. Що правда, Комінда II. армії видала приказ, щоби все висіти, але сей приказ остався на папері. Боятво в таких бідних, що не посадили їх одній картофелі, бе і діти її вже не мають.

Нема нічого, щоби потішити, вислухати, та поміг тим нещасливим. Нема давніх душостірів, бо нема і церков, а на богослужби треба йти далеко. На сам величезний приїхало богато тих нещасливих до своїх давніх осель. Овогізали собі про свою давній буду на тужині і постіялися надію, що нині відь вайметься, поможет ім в тій недвідлі. Та до сей пори ніхто до них не прийшов зі словом надії, відті не винирів та свого співчуття. Вернули вже на свою землю, але який той поворот? Війска а позиції уступили вже давно, але закопів, піль та сіл в куль не очистив ніхто! В краю забирають давони та вривають вже дахи, бо матеріалу на кулі не стає, а тимчасом на позиціях осталися сілі маєтники амуніції, якою не займається сілі хліба діти забавляють ся нею та раняють ся смертельно і калічать ся! Через цілі свята на позиціях від Бродів далеко на південні позиції Пенікіні було від вистрілів, немов ладила ся велика офензива. Се діти та відростки кидали ручними гранатами, газовими бомбами та тяжкими мінами. До подовж шпатлю в Охидові, протягом кількох днів, привезли 10 тонажа покалічених хлопців без очей, без рук, без пальт, вораних нераз на шлім тілі. Богато ранених лічиться ся в домі, богато на місци гине!

Хоч давно вже стало тихо, по полях та лісах богато ще лежить непоховані трупів. Ще більше приурито тільки верствою тічкою землі, яка нераз відкриває тіло. На пр. на Лисій Камені горі, між Ясеновом, Дубом, Пониковкою і Жарковою лежить чимало непохованіх трупів. Нераз в ставах та ріках лежать трупи коней, про котрі ніхто не знає, а люді беруть таку воду до пиття, бо кернів не має; керні засунулися, засипались, або військо знищило їх зовсім. Якож тут не трудно соразу, котра з браку лікарської олії може забрати не десятки, але тисячі людей!

Зі сторони властив не зроблено нічого, щоби зарадити білі та нещастю. Люди відважні досвідом других, бояться ся поправляти знищенні будинки, бо комісія не скоче уважати навіяненої шкоди. Всі очікують на поміч держави, але о се так трудно. Положене сотки тисяч людей тут нині так поважне, що нема часу до відмін. Тому хто може тільки, віхай піднесе голос в обороні тих, що все стратили. Ні кроку в зад відмінний обороні тих, що нині майже сінішні. Всі терпію, але наше терпіння в порівнянню з розплакую таємних жалі.

Тому не забувайте нещасливих ваших братів! Не лишайте їх без помочі та олії на пісні злу, котра до них вже вже вже заглядає. Не дайте згинути тим, що кров з вашої кости, що кістка в вашої кости. Добудьте ся на велике суспільне діло. Далекий та чужий вам клічу дівас: Нехай голос чужого не перейде без відгомону по цілім краю. Нехай голос той не буде голосом воліючого на пустині серця, а нехай в ім'я Христової любові стане почином до великої суспільної ратункової акції вашого народу!

Позір! Тисячі нещасливих ваших братів чекають на вашу поміч!

СПОВІСТЬ.

Середа, 22. мая 1918

Невідомий греко-зат.: Ісаї П. в. с. Н. — рабочий: Юлій ліні.

Вівтаря: греко-зат.: Симеона Вал. — рабочий: Давидерія.

1 В неділю 26 мая с. р. о 2. год. пополудні відбудеться в Делятині посвячене льокалю спілки «Народний Дім» в Делятині, на котре всіх свідомих громадян запрошуюмо. Того дня о 3. пополудні відбудеться наїздничані Загальні Збори той-ж Спілки в цілі вибору 1 членів Наданіякої Ради в місце уступицього — Делятині.

1 Кожа да рільничих виспівок у Львові потребує помічної кашеларії сили жіночої. Условими прийняті: новне звання жовнівської,

